

STFETOSKOP

Nujno je prezračevati prostore

Preživetje novega koronavirusa v prostoru je odvisno predvsem od temperature in relativne vlažnosti zraka, najmanj so zanj ugodne visoke temperature in visoka vlažnost. V jesensko-zimskem času je ravno nasprotno: zunaj nizke temperature, v prostorih pa zaradi ogrevanja predvsem nižja vlažnost zraka. Zato je ključno prezračevanje prostorov. Novi koronavirus se sprošča v zrak iz ust in nosu okuženih posameznikov, ko ustvarjajo majhne ali velike kapljice sline. Kot je pojasnila Maja Rupnik, vodja oddelka za mikrobiološke raziskave v Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano, je za prenos okužbe pomembno, koliko kapljic bo vdihnil zdrav posameznik in koliko infektivnih virusnih delcev bo v kapljici. To pa je odvisno od več dejavnikov. Večje kapljice se hitro usedejo na površine, manjše kapljice, aerosoli, pa se lahko zadržijo v zraku dlje in prepotujejo daljše razdalje. "Obstojnost kapljic in tudi preživetje virusa sta odvisna predvsem od temperature in relativne vlažnosti zraka. Pri novem koronavirusu se je pokazalo, da ostaja kužen v aerosolih od tri do 16 ur pri sobni temperaturi (od 21 do 23 stopinj Celzija) in pri 65-odstotni relativni vlažnosti," je pojasnila.

Nižje temperature so še ugodnejše za preživetje tega virusa, medtem ko so visoke temperature in visoka vlažnost za virus najmanj ugodne. "Vendar s spreminjanjem temperature in relativne vlažnosti v zaprtih prostorih ne moremo dobro vplivati na preživetje virusa, saj visoke temperature in visoka vlažnost tudi za človeka niso ugodno bivalno okolje," je opozorila. Tako je pomemben ukrep za zmanjševanje virusnega bremena v zaprtih prostorih prezračevanje.

Tudi Metoda Dodič Fikfak, predstojnica kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa UKC Ljubljana, poudarja, da ima prezračevanje več dobrih učinkov, med drugim razredči potencialno gostoto virusa v

prostoru. Če je namreč v prostoru nekdo okužen, oddaja virus. Če je prostor majhen, je gostota virusa večja, kot če je prostor velik, če pa prostor zračimo, se gostota virusa v prostoru razredči zaradi vdora svežega zraka. "Verjame-mo, tudi na osnovi številnih študij z drugimi mikrobi in z drugimi polutanti zraka, da se verjetnost okužbe večja z večjo 'dozo' virusa oziroma z večjo gostoto virusa v zraku. Od tod torej izhaja tudi čas izpostavljenosti virusu; dlje ko si izpostavljen, večja je verjetnost okužbe."

Dodič Fikfakova svetuje, da je najboljši, če delamo ob odprtem oknu, živimo v "odprtem" zračnem prostoru. Posebno je prezračevanje dobrodošlo v relativno čistih okoljih, kar velja za večino Slovenije, huje je v velikih mestih, kjer pa se je v času epidemije, predvsem zaradi zaprtja javnega življenja, kakovost zunanjega zraka bistveno izboljšala. Je pa kakovost notranjega zraka slaba, predvsem zato, ker je veliko ljudi doma, veliko površin se razkužuje z agresivnimi sredstvi, zato so se v domovih močno povišale vrednosti organskih topil, drobnih prasnih delcev, ogljikovega dioksida ... "Skratka, kakovost zraka notranjih prostorov, za katere - mimogrede - ne obstajajo normativi, postaja v času, ko zaradi epidemije ostajamo doma, zelo slaba," je še dodala.

Na Fakulteti za strojništvo Univerze v Ljubljani so sodelovali pri pripravi navodil in priporočil Evropskega združenja za ogrevanje, prezračevanje in klimatizacijo za delovanje prezračevalnih sistemov, ki so bila glede na pojav novega koronavirusa nazadnje posodobljena avgusta letos. "Najpomembnejše je zagotoviti ustrezno prezračevanje prostorov z zunanjim zrakom," je pojasnil Uroš Stritih, vodja laboratorija za ogrevalno, sanitarno in solarno tehniko ter klimatizacijo na fakulteti za strojništvo. V stavbah, kjer nimajo prezračevalnih sistemov, je priporočljivo pogosto, veliko več kot običajno, zračiti prostore.

Okna je treba odpreti za 15 minut ali več, ko se vstopi v prostor, zlasti če so bili v prostoru pred tem drugi ljudje.

Če pa je v stavbi klimatska naprava, je splošno priporočilo, da se med epidemijo recirkulacija zraka ne uporablja, torej je treba onemogočiti povratek iz prostora odvedenega zraka nazaj v dovedeni zrak. Tako je treba zapreti recirkulacijske lopute bodisi s sistemom upravljanja stavb bodisi ročno. Klimatsko napravo je torej treba preklopiti na recirkulacijo na stoodstotni zunanji zrak. "Delci virusa v odvodnih (odtočnih) zračnih kanalih lahko tudi ponovno vstopijo v stavbo, ko so enote za obdelavo zraka opremljene z recirkulacijskimi enotami," je pojasnil Stritih. (sta)

